

folkshow címet viselő kerekasztal-beszélgetésre, és *Az emlékezések tükrében* című filmvetítésen a *Román Televízió Magyar Adása* és a *Duna Televízió* erdélyi tánc-házmozgalomról készült filmjeit nézhették meg az érdeklődők. Szombat délután a tánc-házmozgalom egykori muzsikusai és a legfiatalabb muzsikusokból álló együttesek koncerteztek a Tranzit Házban. A Tokos, a Vegyes, a mérai-türei Csűrös, a Harmadik, a Tüske, a Kaszaly, az Üsztürü, a magyarlapádi Piros Pántlikás, a Tarisznyás, a magyarpalatkai Kodoba, az Ördögszekér és a Bodzafa zenekarok három órán át húzták a hamisítatlan erdélyi népi dallamokat. A koncert után a muzsikusok egymást váltva húzták a talpalávalót: a hajnalig tartó tánc-házban a mozgalom első generációja és a ma is aktív tánc-házlátogatók mulattak együtt.

T. Koós Imola, Sipos M. Zoltán

(Új Magyar Szó, 2012/39. 1., 8. – 2012. február 27., hétfő)

„A tánc-ház hungarikum”

Harmincötödik születésnapját ünnepelte a hétvégén a Kolozsvári Tánc-ház. A Bogáncs-Zurboló Egyesület tudományos konferenciával, kerekasztal-beszélgetéssel, kiállítással, korabeli felvételek levetítésével emlékezett az évfordulóra, és természetesen népzenei koncertekkel meg tánc-házzal.

Az első tánc-háznak a Kolozsvári Bábszínház klubterme adott otthont 1977. február egyik csütörtökén. A pontos dátumot nem rögzítette a közösségi emlékezet, de a csütörtök bizonyos, mert a Kincses Városban cselédeskedő széki lányoknak erre a napra esett a kimenőjük, ekkor hívta el őket Könczei Ádám, az első tánc-ház egyik szervezője hagyományos szabadtéri találkozási helyükről, a postaépület mögül. Majd a Vasas Klub (csütörtökönként) és a Monostori úti művelődési otthon (péntekenként) volt a helyszíne a nem csak a szórakozásban és a hagyományörzésben, hanem a közösségépítésben és a párvalasztásban is fontos szerepet játszó esteknek. A kilencvenes évektől a Német Fórum, a Tranzit Ház, jelenleg a Heltai Folk-kocsma, valamint a Bulgakov Irodalmi Kávézó ad otthont tánc-háznak.

Pénteken *Táncalkalom, hagyományörzés, közösségi szórakozás, társadalmi jelentőség* címmel rendeztek tudományos ülészeket.

Pávai István etnomuzikológus előadásából megtudhattuk: a tánc-ház szinte napjainkig megőrizte archaikus formáját. Gyökerei a mezősegi Székhez kötődnek, Csík-, Gyergyó-, és Udvarhelyszékeken csak később alakult ki. Míg Mezőségen csupán a fiatalság számára nyújtott szórakozási lehetőséget, Székelyföldön életkorától függetlenül bárki bekapcsolódhatott a táncmulatságba.

Simonffy Katalin televíziós szerkesztő, médiaoktató az 1977-ben, a Román Televízió magyar adásában sugárzott Kaláka című műsor történetébe avatta be kö-

zönségét. A sorozat úttörő szerepet játszott a táncházmozgalom történetében, hiszen először vitték a nagyközönség elé ezt a néphagyományt. 1985-ös beszüntetéséig kilenc részt vettek fel Erdély különböző helységeiben. *„A táncház nemcsak múltidézés, a máról, a hónapról és a jövőről is kell szólnia”* – összegezte az előadó.

Zakariás Erzsébet etnográfus a kolozsvári Vasas Klubban megrendezett táncalkalmak történetéből adott ízelítőt, **Könczei Csilla** egyetemi tanár pedig ehhez kapcsolódva egy korabeli, 1981-es felmérés adatait osztotta meg a jelenlévőkkel. Ebből kiderült: zömükben középiskolások vagy nagyon fiatal, huszonnégy év alatti egyetemisták, munkások, városi cselédek jártak a kolozsvári néptáncos összejövetelekre. Fele-fele arányban voltak a városi, valamint a környékbeli, kalotaszegi, széki, vistai és kisebb számban a székelyföldi résztvevők.

Pozsony Ferenc egyetemi professzor e néphagyomány etnikai identitásórzó jellege mellett hangsúlyozta az ismerkedésben és a párvalasztásban betöltött funkcióit is. A néprajzkutató elmondta: a hetvenes-nyolcvanas években a fiatalságnak kevés találkozási alkalmat volt, a heti táncház nagyon sokat jelentett ebből a szempontból is. Később, a ’90-es évektől a mozgalom veszített korábbi tömegbázis-jellegéből, mivel a Kolozsváron tanuló középiskolás és egyetemi diákok társas együttlétének lehetőségei megnövekedtek. Végezetül **Könczei Csongor**, a Nemzeti Kisebbségkutató Intézet kutatója tekintette át előadásában az erdélyi táncház harmincöt éves történetének fontosabb állomásait.

A rendezvény másnapján, a *Táncház vagy folkshow?* című kerekasztal-beszélgetésen ismert, hosszú múltra visszatekintő népzenekepek – mint az Üsztürü vagy a Tarisznyás – tagjai és néhány fiatal résztvevő fejtették ki véleményüket a táncház autentikus formájáról, a népzene feldolgozásáról.

A televíziós közvetítések és a színpadi előadások hozzájárultak a táncház elismeréséhez és népszerűsítéséhez, viszont óhatatlanul maguk után vonták a népi muzsika átalakulását, hiszen egy-egy produkció alkalmával az esztétikai követelmény mellett az emberek tetszésének elnyerése is szemponttá vált. A hitelesség ezáltal csökken, hiszen ami kikerül a saját környezetéből, már feldolgozássá válik. A színpadon lehetetlenség másfél órás táncházat reprodukálni, válogatni kell bizonyos dalok közül – derült ki a beszélgetés folyamán. **Szép Gyula**, a Tarisznyás zenekar tagja, a Kolozsvári Magyar Opera igazgatója ennek kapcsán elmondta: ha csak egy szűk körben él tovább a népzene, sosem kap ekkora jelentőséget. Kezdetben nagyon kevés ilyen népi együttes volt, Kolozsváron, Csíkszeredában, Székelyudvarhelyen léteztek csupán. Az előadásba helyenként beépülő show-elemeket nem kell bírálni, hiszen ezek keltik fel az érdeklődést egy ma is értékes és népszerű műfaj iránt. **Kostyák Márton** zenész hangsúlyozta: *„Rajtunk, fiatal muzsikusokon is múlik, hogy lesz-e táncház. Ha mi nem zenélünk, kihalhat ez a hagyomány”*. A feldolgozások kapcsán kifejtette: természetes, hogy az ebben a szakmában dolgozó művész időnként szeretne valami újat mutatni. Viszont ehhez elengedhetetlen a tudatosság, hogy meg tudja indokolni, mit miért tesz.

A jelenlévő néprajzos szakemberek, táncházasok, zenészek egyetértettek abban, hogy nagyon sok feldolgozás a giccs felé megy el, és nem bújik meg mögötte eredeti ötlet.

A délután fellépő együttesek, a **Tokos**, a **Vegyes**, a mérai-türei **Csűrös**, a **Harmadik**, a **Tüske**, a **Kaszaly**, az **Üsztürü**, a magyarlapádi **Piros Pántlikás**, a **Tarisznyás**, a magyarpalatkai **Kodoba**, az **Ördögszekér** és a **Bodzafa** zenekarok előadására zsúfolásig telt a terem. Minden nemzedéket képviselő, színes közönség kapcsolódott be az esti táncházba is. Ahogy azt Dáné Tibor, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület elnöke megfogalmazta: „*A táncház hungarikum*”. A mozgalom a kommunista diktatúra idején nemcsak a szórakoztató, közösségépítő funkciót töltötte be, hanem belső, lelki ellenállásként is működött a paraszti kultúrát, a falu társadalmát lerombolni akaró hatalommal szemben.

Talán nem érdektelen, hogy napjainkban a Kincses Városban a Bulgakov Kávézóban és a Heltai Folk-kocsmában hetente megrendezett táncházak alkalmával harminc-negyven, olykor hatvan-hetven fiatal élteti tovább ezt a hagyományt.

Varga Melinda

(Irodalmi Jelen, 2012. február 29.)

„Március 10-én, szombaton este 7 órától a *Gázsa Band* muzsikál a Kolozsvári Rádió koncerttermében. Nem véletlenül: a zenekarvezető Papp Gázsa István első hangfelvételei a Donát út 160. szám alatt készültek, a 70-es években. Többek között ő indította útjára az erdélyi táncházmozgalmat 1977-ben. A Bodzafa és a Barozda együttesben is játszott. A Gázsa Band 1993-ban alakult a Budapest Táncegyüttes zenekaraként, s jelenleg is hagyományos vonószekari felállásban – hegedű, brácsa, cimbalom és nagybőgő – játssza Erdély és Magyarország tradicionális népzenejét. Ha ötvennyolc dal(lam), tánc nem is, de több mint 58 percnyi „tisztá forrásból merített” népzene csendül fel – rádióink 58. születésnapja tiszteletére – a szombati koncerten, amelyre mindenkit szeretettel várunk. „Rádiós ráadásként” Both Zsuzsa és kolléganőnk, Sántha Emőke is énekel majd. A belépés díjtalan.”¹⁷⁷

(Szabadság, 2012/55. 2. – 2012. március 7., szerda)

„március 12-én, hétfőn [...] este 8-tól táncház a Bulgakovban; [...] március 13-án, kedden [...] este 10-től táncház várja az érdeklődőket a Heltaiban; március 14-én, szerdán délután 6 órától tavaszváró népi játszóház és gyerek-táncház a Heltai Alapítvány székházában”¹⁷⁸

(Szabadság, 2012/58. 2. – 2012. március 10., szombat)

177 Részlet *A Kolozsvári Rádió nem enged az 58-ból* című programajánlóból.

178 Részletek a *Jövő héten zajlik a Kolozsvári Tavasz fesztivál* című programajánlóból.